

МЕТА ТА ФУНКЦІЇ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА ВИКЛАДАЧА ЗВО

САЗОНОВ В.В.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м.Одеса, Україна

Вагоме місце в педагогічній майстерності викладача займає педагогічна техніка. Її елементом є ораторське мистецтво.

Вміння красно говорити високо цінувалося у всі часи. Давньогрецький поет Гомер прирівнював красномовство до мистецтва воювати.

Зміцнення демократії викликало необхідність у появи промовців – професіоналів і певних шкіл.

Разом із нею виникає і нова наука – риторика. Першими відомими риториками були Протагор, Продік, Тісій, Горгій, Фемістокл, Перикл, Клеон, тощо.

Ораторське мистецтво (елоквенція) викладача – це досконале вміння викладача говорити до аудиторії студентів у структурований, виважений спосіб із наміром надати інформацію, знання, вплинути на слухачів.

У ораторстві, як і в будь-якій іншій формі комунікації, є п'ять основних елементів, що часто виражені як «хто говорить, що, до кого, в якому оточенні з яким ефектом».

Мета ораторського мистецтва – виклад викладачем його позиції перед аудиторією, захист власної точки зору. Цієї мети він досягає, використовуючи підготовлену промову (лекцію) і техніку ораторської майстерності.

МЕТА ТА ФУНКЦІЇ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА ВИКЛАДАЧА

ВИКЛАДАЧ						СТУДЕНТИ		
1	2	3	1	2	3	1	2	3
Роз'яснити	Переконати	Спонукаати	Текст лекції (слово)			Логіка	Емоції	Воля
Інформаційна	Педагогічна	Організаційна				Зрозуміти	Сприйняти	Діяти

Для формування професійної майстерності викладача він повинен володіти прийомами ораторського мистецтва. Є певний набір ораторських вимог до викладача, а саме: ерудиція, енергія, емоційність, експресивність, етика, естетика.

Ерудиція – найважливіша якість оратора. Актуальним є старе правило: треба «знати небагато про багато чого і багато про небагато».

В наш час, коли інформація ллється потоком з багатьох джерел, просування своїх ідей потребує від викладача вміння спрощувати важливу інформацію таким чином, щоб вона була зрозуміла слухачам, щоб вони могли легко орієнтуватися в тому чи іншому питанні. Але такий підхід має побічний ефект: непомітно для себе можна деградувати до рівня слабкої, байдужої аудиторії і забути про тих, хто прагне навчитись більшому. Тому важливо вміти пояснити матеріал таким чином, щоб не постраждали ні ті, ні інші, а головне – сам викладач, який часто сам не усвідомлює поступове зниження рівня власної ерудиції.

Лінгвісти й педагоги довели необхідність засвоєння якомога більшої кількості слів, тобто працювати над розширенням власного вокабуляру, тезаурусу, словникового запасу. Це збагачує понятійний апарат людини, дозволяє аналізувати отриману інформацію, а також призводить до систематизації думок, які перетворюються у красиве мовлення, з якого, в свою чергу, виростає яскрава лекція.

Мовлення має бути енергійним. Млявий, неенергійний викладач виключається з аудиторії.

Емоційність – це здатність не тільки інформувати, переконувати, а й запалювати слухачів, змушувати їх переживати те, про що говориться. Слова, що не викликають образів, стомлюють. Емоції викладача впливають на аудиторію і, навпаки, емотивне сприйняття мовлення слухачами стимулює діяльність викладача.

Сутність експресивності полягає у виразності мовлення, його образності, вмілому використанні стилістичних та риторичних засобів (приказок, прислів'їв, афоризмів, цитат, віршованих рядків, думки відомої людини та ін.).

Етика – простота та відповідальність, природність та доброзичливе ставлення до слухачів, комунікабельність – усі ці якості проявляються по-різному; залежно від індивідуальності оратора, вони повинні стати заслоном від зарозумілості та неповажного ставлення до слухачів. У чому ж може проявитися неповага? У запізненні, порушенні регламенту, недоброзичливому ставленні до реплік та питань, в ігноруванні інтересів та запитів слухачів.

Естетика – це майже найскладніше питання ораторського мистецтва – виступати не тільки змістовно, цікаво, а ще й красиво, естетично привабливо. Елементи артистизму можуть бути корисними викладачу. Важливо працювати над голосом та дикцією.

Таким чином, елоквенція спілкування є основною частиною професійної діяльності викладача, а підвищення його ораторської майстерності впливає на якість викладання навчального матеріалу та його засвоєння слухачами.